

Handläggare:
Mia Zeeck

Konstprogram Nacka sjukhus

Ärendebeskrivning

I det här ärendet tar Kulturnämnden ställning till konstprogrammet för det strategiska investeringsprojektet på Nacka sjukhus.

Beslutsunderlag

Bifogat konstprogram

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden besluta att godkänna konstprogram för det strategiska investeringsprojektet på Nacka sjukhus

Förvaltningens motivering

Bakgrund

Enligt beslutsordning för kulturnämnden fastställer nämnden konstprogram för projekt där konstanslaget överstiger 750 tkr.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Kulturförvaltningen får i uppdrag att genomföra ett konstprojekt med en budget om 3,5 miljoner.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljö beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

KONSTPROGRAM

Psykiatri och geriatrik Nacka sjukhus Strategisk investering

Ombyggnad av vårdavdelningar
Kn 2015/645

Konstnernet
Projektledare namn

KONSTPROGRAM
2015-02-05

Diarienummer:
KUN åååå/nr

Inledning

Ett konstprogram är en utredning av konstens förutsättningar och möjligheter i ett projekt. Den fördjupar sig i *varför* projektet genomförs. I programmet beskrivs villkoren för de konstnärliga gestaltningarna i en offentlig miljö utifrån ett kontextuellt, organisatoriskt och ekonomiskt perspektiv. Här formuleras riktlinjer och en övergripande intention för den konstnärliga gestaltningen.

Konstens värde i sjukhusmiljön verkar på flera plan. Den ska stärka humanistiska och demokratiska samhällsideal, som yttrande- och åsiktsfrihet, jämlikhetssträvanden och respekt för människovärdet. Konstens uppgift i den offentliga miljön är att vara konst. I samspel med andra funktioner ska den konstnärliga integriteten värnas och tillvaratas.

Konsten ska samverka med arkitekturen och vårdverksamheten. Den ska förstärka byggnadens karaktär, ge miljön en dignitet och tydlig visuell identitet. Den ska också möta ett mänskligt behov av kulturella uttryck – ett behov av det kreativa, fantasifulle och poetiska. Den ska vara ett mänskligt avtryck och kunna ge rum för reflexion, distraktion, stimulans och tröst.

Bakgrund

Stockholms läns landsting genomför nu en av de största satsningarna någonsin inom hälso- och sjukvården. Sjukvårdsbehovet i länet ökar på grund av befolkningstillväxten och för att erbjuda länets invånare mer vård görs nu investeringar i förbättrade och nya lokaler, som även skapar förutsättningar för utveckling av nya arbetsmetoder.

Nacka sjukhus ingår i framtidsplanen som ett av de sjukhus där behov finns av en modernisering av den befintliga slutenvården.

Nacka kommun har 96 000 invånare och erbjuder ett rikt naturliv, båtliv samt närhet till innerstadens utbud och puls. Nacka var tidigare ett industriområde och har betydelse för Stockholms industrihistoria. Idag är det ett område för boende, kommers och kultur. En majoritet av invånarna tillhör socioekonomisk grupp 2, vilket motsvarar en akademiskt utbildad övre medelklass. Närsjukhuset erbjuder primär- och specialistvård inom patienters närområde och är lokaliserat mitt i kommunen, intill Värmdövägen.

Konstnernet
Projektledare namn

KONSTPROGRAM
2015-02-05

Diarienummer:
KUN åååå/nr

Ombyggnationen av Nacka sjukhus berör geriatrisk slutenvård, somatisk specialistvård, psykiatrisk slutenvård samt palliativ vård och genomförs under pågående drift. Det innebär evakueringslösningar under två år för de berörda verksamheterna. Idag finns 127 slutna vårdplatser. Ombyggnationen omfattar sex våningar, plan 4-9 i två byggnader som kommer att bindas samman genom en ny länkbyggnad. Satsningen kommer att skapa fler vårdplatser och större andel en-patientrum. Platserna fördelas enligt nedan:

Geriatrisk slutenvård, 104 vårdplatser
Somatisk specialistvård, 26 vårdplatser
Psykiatrisk slutenvård, 80 vårdplatser
Palliativ vård, 18 vårdplatser

Jämfört med idag innebär det en markant ökning av antalet patienter inom psykiatri, näst intill en tredubbling. Psykiatriska enheter i närområdet kommer att stänga och vården kommer att flyttas och samlas vid Nacka sjukhus. Även den geriatriska vården ökar betydligt med nästan dubbelt så många patienter.

Ombyggnationen av Nacka sjukhus är ett strategiskt investeringsprojekt, vilket innebär att en procent av investeringskostnaderna avsätts för nyförvärv av konst. Konstanslaget för Nacka sjukhus är beräknat till 3,5 miljoner och innefattar insatser för den befintliga konsten samt produktion av ny konst för de berörda verksamheterna.

Förutsättningar

Konsten ska vara en viktig del i den gestaltningsmässiga helheten och relatera till övrig gestaltning med en tydlig och självständig karaktär. Sammanhangen som konsten verkar i på sjukhuset varierar i hög grad beroende på vårdens innehåll och patientgruppernas behov. Inom en och samma avdelning kan behoven av konst se olika ut beroende på rummets grad av offentliga/privata karaktär samt öppenhet/slutenhet, och vårdens grad av frivillighet/tvång. Konsten ska därför vara specifik för de sammanhang den ska ingå i. Den ska utgå från mänskliga behov, förmedla humanistiska och konstnärliga värden samt upplevas inkluderande, angelägen och samtida. Konsten ska bidra till att verksamheten och miljön uppfattas som respektfull och tillitsfull.

Inom den palliativa vården är majoriteten av patienterna mellan 50-75 år och befinner sig i livets slutskede. En del patienter kan ha stora smärtor och utbrott. Besökarna är ofta familjekonstellationer och det är ett tungt mentalt tillstånd för både patienter, anhöriga och medföljande barn. Här kan konsten tillföra ro, tröst och distraktion. Den får gärna ha ett positivt och livsbejakande uttryck och undvika associationer som kan förknippas med död.

Konstnernet
Projektledare namn

KONSTPROGRAM
2015-02-05

Diarienummer:
KUN åååå/nr

Inom den geriatriska vården är majoriteten av patienterna kvinnor omkring 85 år. Många har ramlat och har stora rörelsesvårigheter. Ofta är patienterna multisjuka (vanligtvis demens, hjärtsvikt och KOL) och har nedsatt syn och hörsel. Behandlingstiden är omkring 10 dagar och för tillfrisknandet är aktivitet och rörelse är viktig. Konsten kan i de här sammanhangen tillföra stimulans. På olika sätt kan den bidra till ett aktivt deltagande, exempelvis kan konsten utgå från ett bildspråk som bygger på berättande eller förutsätta medverkande av betraktaren för att fullborda/aktivera konstverket. Konsten kan även bidra med igenkänning genom motiv och innehåll och bör ha en tydlighet i visuella uttryck och ljudupplevelser.

Den somatiska vården hanterar framförallt patienter med ortopediska höft- och ryggoperationer. Åldersgruppen är mellan 18-80 år och behandlingstiden är cirka 4-5 dagar. Många patienter är beroende av gå-hjälpmiddel, men upplever en relativt positiv situation med kort behandlingstid och läkande. Här har patienterna behov av motivation, aktivering och stimulans vilket konsten kan bidra med.

Till den psykiatriska enheten kommer människor i alla åldrar med psykiska sjukdomar som, psykos, schizofreni, borderline, bipolär sjukdom, självskadebeteenden eller beroendeproblematik. De kan ha en avvikande verklighetsuppfattning, pendla mellan ytterligheter i humör, eller mellan mani/hyperaktivitet och depression. Vårdtiden är cirka 15 dagar och ofta återkommer patienterna. Omkring 40-45 procent är intagna med tvång för att de bedöms farliga för sitt eget eller andras liv. När människor upplever situationer av tvång ökar inslagen av våld. Ofta är de här patienterna psykotiska. De har en paranoid verklighetsuppfattning med olika upplevda hot, vanföreställningar och de ser och hör inbillade saker. Patienterna befinner sig i en utsatt situation där det är centralt att känna förtroende för vården. Enligt vårdpersonal skapas det av trygghet och tillit genom överblickbarhet, tydlighet, struktur, värdighet och respekt. De psykiatriska avdelningarna är slutna, vilket innebär att patienter kan röra sig inom avdelningen men inte utanför. Avdelningen består av både allmänna rum och enskilda rum för att hantera balansen mellan integritet och delaktighet. Avdelningen behöver ge utrymme för fri vilja, enskildhet och samvaro.

För tillfrisknandet uppmuntras samvaro och delaktighet i de allmänna rummen. De ska karaktäriseras av öppenhet för att motverka känslan av instängdhet. De allmänna rummen behöver kunna möta patienters tillstånd av intensiv aktivitet och depressiv passivitet. Här kan konsten tillföra stimulans, delaktighet och utblickar.

Alla patienter har enskilda rum och kan låsa om sig för att ge avskildhet, trygghet och säkerhet. Patienterna är ofta känsliga för sinnesintryck och behöver möjlighet att skärma av samtidigt som en känsla av instängdhet kan infinna sig. I de här rummen kan konsten bidra med ro och minska känslan av instängdhet genom konstnärliga uttryck som vidgar det fysiska och mentala rummet.

Konstnernet
Projektledare namn

KONSTPROGRAM
2015-02-05

Diarienummer:
KUN åååå/nr

Patienternas egna rum kan ses som privata, inre rum i kontrast till de allmänna rummen som är gemensamma, yttre rum, där patienter möter och samspelar med andra människor. Generellt är lugna färgval och runda former positivt för den här patientgruppen. Med hänsyn till självskadebeteenden måste konsten vara utformad och installerad utifrån ett patientsäkert perspektiv. Arbetet med konsten i den här typen av känsliga miljöer förutsätter stor lyhördhet.

Syfte

Konstnärliga gestaltungsuppdrag ska formuleras, utlysas, produceras och installeras. Den befintliga konsten ska inventeras, evakueras och ramas om vid behov. Enskilda konstverk som kompletterar övrig konst ska köpas in och placeras ut. All konst ska registreras, fotograferas och skötselanvisningar tas fram..

Effektmål

Konsten ska bidra till att verksamheten och miljön uppfattas som respektfull och tillitsfull.

Inom den palliativa vården kan konsten tillföra ro, tröst och distraktion.

Inom den geriatriska vården kan konsten tillföra stimulans genom att på olika sätt bidra till ett aktivt deltagande.

Inom den somatiska vården har patienterna behov av motivation, aktivering och stimulans vilket konsten kan bidra med.

Inom den psykiatriska slutenvården kan konsten bidra med ro och minska känslan av instängdhet genom konstnärliga uttryck som vidgar eller lugnar det fysiska och mentala rummet. I de allmänna rummen kan konsten tillföra stimulans, delaktighet och utblickar.

Projekt mål

Projektet ska leverera konst, specifikt utformad för verksamheterna i de ombyggda lokalerna. Konsten ska vara välavvägd i sitt sammanhang och ingå i den gestaltungs-mässiga helheten. Konsten är utformad och installerad utifrån ett patientsäkert perspektiv.

Skötselanvisningar för den permanenta konsten tillhandahålls för drift.

Konstnernet
Projektledare namn

KONSTPROGRAM
2015-02-05

Diarienummer:
KUN åååå/nr

En invigning av konsten.

Konstpedagogisk insats/produkt för personal och besökare till sjukhuset.

Dokumenterad kunskap om hur konst i psykiatriska vårdmiljöer kan upplevas.

Tidsomfattning

Arbetet med konsten följer investeringsprojektets övergripande tidplan.

Nämndbeslut / Godkännande av Konstprogram	2015-11-11
Godkännande av projektplan	2016 jan
Utlysning uppdrag och skiss	2017-2018
Produktion och inköp	2018-2019
Hantering av befintlig konst	2017-2019
Invigning	2021

Budget

Konstanslaget för Nacka sjukhus är beräknat till 3,5 miljoner.
Det ska motsvara 1% av byggprojektets strategiska investering.

Budgeten fördelas mellan ett antal konstnärliga gestaltningsuppdrag, inköp av konstverk och kostnader för att restaurera befintlig konst, arvode för konstkonsult samt pedagogik och kommunikation.